

Jautājumi par kūdras statistiku

par kūdras izmantošanu neliecina, ka nozīmīga šī resursa daļa tiktu izmantota enerģētikā, tomēr šāda situācija tiek attēlota TPTP, nesniedzot pilnīgas atsauces uz datu avotiem.

Svarīgākie radītāji tautsaimniecībā:

1. 2273 nodarbinātie 2019. gadā. ^[1] Nodarbināti skaits nozarē konsekventi turas virs 2000 cilvēkiem. 10 gadu laikā algas nozarē dubultojušās.
2. 1.6% no IKP veidojas no saražotā kūdras substrāta, lauksaimniecības kūdras un kūdras kā materiāla.

- *Kas ir atbildīgs par kūdras statistiku Latvijā?*

Statistiku nacionālā līmenī apkopo Centrālā statistikas pārvalde (CSP), izmantojot dažādas metodes katrai datu kopai.

Latvijas oficiālajā datu portālā kūdras produkti klasificēti divās atsevišķās datu kopās:

1. ENA010 Atjaunīgo energoresursu, kokogļu, kurināmās koksnes un atkritumu ražošana, imports, eksports un patēriņš, naturālās mērvienībās (NACE 2. red.) 2008 – 2022, un

Oficiālo statistiku nodrošina, lai izpildītu šo normatīvo aktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Regulu (EK) Nr. 1099/2008 par enerģētikas statistiku. CSP lūdz iesniegt datus, lai nodrošinātu lietotāju vajadzības, kas definētas Oficiālās statistikas programmas pielikuma 20. punktā (Enerģētikas statistika). Statistikas lietotāji šajā gadījumā ir Ekonomikas ministrija un Starptautiskā Enerģētikas aģentūra (IEA), šos datus izmanto arī vides ekonomisko kontu izstrādei, vides aizsardzības politikas veidošanai, enerģētikas indikatoru aprēķināšanai, agrīno CO₂ emisiju aplēsēm un citos pētījumos. Dati jāsniedz respondentiem, kas iegūst enerģētisko kūdras un ražo kūdras briketes. Pienākums iesniegt datus noteikts Statistikas likuma 14. panta pirmās daļas:

“14.pants. Datu iegūšana no respondenta

(1) Statistikas iestādei ir tiesības pieprasīt, lai respondents sagatavo un sniedz datus par statistisko vienību, arī ierobežotas pieejamības informāciju nolūkā nodrošināt oficiālo statistiku. Respondents statistikas iestādei tās noteiktajā termiņā, formā un apjomā sniedz patiesus datus. Pēc statistikas iestādes pieprasījuma respondents sniedz rakstveida vai mutvārdu paskaidrojumus par šiem datiem.”

Dati tiek sniegti izmantojot oficiālo veidlapu, kas noteikta Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumos Nr. 812 “Oficiālās statistikas veidlapu paraugu apstiprināšanas un veidlapu aizpildīšanas un iesniegšanas noteikumi”.

Cieto kurināmo ražošana, imports, eksports un patēriņš (tūkst. tonnas) – Rādītāji, Energoresursu veids un Laika periods

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ražošana	14	5	11	25	10	0	9	10	5	0	0	0	0	0	0	2	6
Imports	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eksports	0	8	2	7	6	7	13	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Krājumu izmaiņas	-7	9	0	-16	6	3	6	-3	4	1	1	0	13	0	0	-2	-6
Patēriņš	7	6	6	2	10	0	3	2	3	1	1	0	13	0	0	0	0

2. RUA020 Saražotās rūpniecības produkcijas realizācija (PRODCOM klasifikācijas 10 zīmēs), (daudzums; tūkst. eiro) – Rādītāji, Rūpniecības produkcija un Laika periods.

Par šo statistiku atbild CSP un nomenklatūrā ir vienota Eiropas Savienībā. Lai iegūtu gada datus, katru gadu tiek apsekoti apmēram 6 tūkst. respondentu. Kurināmā patēriņš tautsaimniecības nozarēs tiek apsekots visu nozaru valsts un pašvaldību uzņēmumos neatkarīgi no nodarbināto skaita un pārējos uzņēmumos, kur nodarbināti 80 un vairāk cilvēku. Par uzņēmumiem un organizācijām, kur nodarbināti mazāk nekā 80 cilvēku, dati tiek iegūti, izmantojot nejaušo izlases metodi un vispārinot iegūtos rezultātus.

Statistikā tiek apkopotas šādas pozīcijas:

0892100000 Kūdra, kg

0892100001 Kurināmā kūdra, kg

0892100002 Lauksaimniecības kūdra, kg

1920130000 Kūdras briketes, kg

2015800010 Kūdras substrātu un tml. izstrādājumu ražošana (kūdras ieguve, skat. PRODCOM kodu 08.92), kg

2399198000 Kūdras izstrādājumi (ieskaitot loksnes, cilindriskus apvalkus un augu stādu podiņus) (izņemot tekstilizstrādājumus no kūdras šķiedras, skat. attiecīgo izstrādājumu kodus), kg

Par PRODCOM tālāk tekstā.

3. DRI030 Kūdras, sapropeļa un dziedniecības dūņu ieguve, tūkst. t 2012- 2021

Ar statistiku saistītie normatīvie akti: 2012. gada 21. augusta Ministru kabineta noteikumi Nr. 570 „Derīgo izrakteņu ieguves kārtība”^[2] 2012. gada 8. maija Ministru kabineta noteikumi Nr. 321 "Noteikumi par valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnēm"^[3] likums “Par zemes dzīlēm” 5. pants.^[4]

Par šo statistiku atbildīgs Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, kas uztur Zemes dzīļu informācijas sistēmu (ZDzIS)^[5]. ZDzIS tiek uzturēta aktuālā informācija par iegūto kūdru un krājumiem. Par statistiku atbildīgā persona LVĢMC Daiga Pipira

Kūdras, sapropeļa un dziedniecības dūņu ieguve, tūkst. tonnas 2012- 2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kūdra (ar mitrumu 40 %)	738.64	1237.89	907.26	1222.28	820.11	997.58	1483.40	1182.71	1170.11	1242.37

- *Kā tiek uzskaitīts kūdras pielietojums?*

Kā minēts iepriekšējās atbildēs, ir dažādi veidi kā tiek iegūta statistika par kūdru – no LVĢMC par kūdru kā resursu (no datubāzes), no enerģētiskās kūdras ieguvējiem un izmantotājiem (jāiesniedz ražotājiem/ieguvējiem) un no nejaušām ražotāju aptaujām (nejauši izvēlēti).

- *Kas tiek ziņots par Latvijas kūdras nozari Eurostat datubāzē? Un Kas ir atbildīgs par kūdras taksonomiju Latvijā un Eiropā?*

Par nacionālo statistiku Eurostat datubāzes statistiķiem ziņo nacionālās statistikas pārvaldes, Latvijas gadījumā CSP. PRODCOM kūdra kā fosilais energoresurss parādās kā ar kodu MF414, MF4 kategorijā Fosilās enerģijas nesēji/materiāli [6], savukārt kopējā PRODCOM sarakstā kūdras ieguvei piešķirts kods 08.92. Nacionālie kodi ir atšķirīgi, bet visās nomenklatūrās kūdras lietojums ir izdalīts. Metadati uz PRODCOM un tālākas saites uz nacionālām nomenklatūrām skatāmi [7] atsaucē.

2016. gada MK noteikumos apstiprināts Rūpniecības produktu kodu saraksts [8].

Kods	Apraksts
08.92.10.00.00 A	Kūdra (izņemot kūdras briketes, granulas un līdzīgus produktus, PRODCOM kods 19.20.13.00, dārza humusa maisījumus, PRODCOM kodi 20.15, kūdras izstrādājumus: filtrus, caurules, plāksnes, blokus, podiņus, PRODCOM kodi 23.99)
08.92.10.00.01 B	Tai skaitā kurināmā kūdra

08.92.10.00.02 B	Lauksaimniecības kūdra
19.20.13.00.00	Kūdras briketes, olveida un tamlīdzīgu formu cietais kurināmais
20.15.80.00.10	Kūdras substrātu, dārza humusu un līdzīgu izstrādājumu ražošana (izņemot kūdras ieguvi, PRODCOM kods 08.92, kūdras briketes un līdzīgus aglomerētus izstrādājumus, PRODCOM kods 19.20.13.00.00, formētus kūdras izstrādājumus, PRODCOM kods 23.99.19.80)

Par kombinēto nomenklatūru

COUNCIL REGULATION (EEC) No 2658/87 of 23 July 1987 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff

Apvienotajā nomenklatūrā

“CHAPTER 27 MINERAL FUELS, MINERAL OILS AND PRODUCTS OF THEIR DISTILLATION; BITUMINOUS SUBSTANCES; MINERAL WAXES

<i>CN code</i>	<i>Description</i>
<i>2703 00 00</i>	<i>Peat (including peat litter), whether or not agglomerated</i>
<i>2704 00</i>	<i>Coke and semi-coke of coal, of lignite or of peat, whether or not agglomerated; retort carbon</i>
<i>2706 00 00</i>	<i>Tar distilled from coal, from lignite or from peat, and other mineral tars, whether or not dehydrated or partially distilled, including reconstituted tars</i>
<i>2712</i>	<i>Petroleum jelly; paraffin wax, microcrystalline petroleum wax, slack wax, ozokerite, lignite wax, peat wax, other mineral waxes, and similar products obtained by synthesis or by other processes, whether or not coloured</i>
<i>2712 90</i>	<i>– Other</i>
	<i>– – Ozokerite, lignite wax or peat wax (natural products) ”</i>

“CHAPTER 68 ARTICLES OF STONE, PLASTER, CEMENT, ASBESTOS, MICA OR SIMILAR MATERIALS

6815	Articles of stone or of other mineral substances (including articles of peat), not elsewhere specified or included	
6815 20 00	– Articles of peat	“

- [1] “Darbības veida vienību galvenie uzņēmējdarbības rādītāji rūpniecībā un būvniecībā | Oficiālās statistikas portāls.” Accessed: Sep. 25, 2023. [Online]. Available: <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/uznemejdarbiba/finanses/tabulas/ufr030-darbibas-veida-vienibu-galvenie>
- [2] “Derīgo izrakteņu ieguves kārtība,” LIKUMI.LV. Accessed: Sep. 28, 2023. [Online]. Available: <https://likumi.lv/doc.php?id=251021>
- [3] “Noteikumi par valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnēm,” LIKUMI.LV. Accessed: Sep. 28, 2023. [Online]. Available: <https://likumi.lv/doc.php?id=247498>
- [4] “Par zemes dziļēm,” LIKUMI.LV. Accessed: Sep. 28, 2023. [Online]. Available: <https://likumi.lv/doc.php?id=40249>
- [5] “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs.” Accessed: Sep. 28, 2023. [Online]. Available: <https://videscentrs.lv>
- [6] “Economy-wide material flow accounts (EW-MFA) questionnaire.” [Online]. Available: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6191533/Economy-wide+material+flow+accounts+%28EW-MFA%29+questionnaire>
- [7] “Statistics on the production of manufactured goods (prom).” Accessed: Sep. 28, 2023. [Online]. Available: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/prom_esms.htm
- [8] “Rūpniecības produktu kodu saraksta noteikumi,” LIKUMI.LV. Accessed: Sep. 27, 2023. [Online]. Available: <https://likumi.lv/doc.php?id=285030>

Secinājumi un ieteikumi

Statistika par kūdras izmantošanu neliecina, ka nozīmīga šī resursa daļa tiktu izmantota enerģētikā, tomēr šāda situācija tiek attēlota Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālo plānā, nesniedzot pilnīgas atsaucis uz datu avotiem.

Svarīgākie rādītāji tautsaimniecībā:

1. **2273 nodarbinātie 2019. gadā** ^[1]. Nodarbināto skaits nozarē konsekventi turas virs 2000 cilvēkiem. Turklāt algas 10 gadu laikā nozarē ir dubultojušās.
2. **1.6% no IKP** veidojas no saražotā kūdras substrāta, lauksaimniecības kūdras un kūdras kā materiāla.

Kūdras statistikā situācija redzama tā pat kā par to runā nozarē – enerģētiskā kūra tiek patērēta niecīgā apjomā. Ieteikums sekot līdzī nomenklatūrai un uzsākot jaunu produktu ražošanu, par to informēt Centrālo statistikas pārvaldi. Statistikas atspoguļošanas ietekme uz kūdras industriju apskatīta 3. nodevumā.